

The position of the possibility of assessment of the mediation in providing – obtaining illegal advantage as joint participation in these crimes is supported. On this, it is given the complex of rebuttals.

It is emphasized that making any changes in way to the return to the Criminal Code of Ukraine the mediation in providing – obtaining illegal advantage, as a separate crime, is not appropriate. At present, the existing legal resources are enough to make the most accurate and complete assessment of the mediation in providing – obtaining illegal advantage and ensure the adequacy of legal effects to such persons.

Conclusions. The mediation in providing – obtaining illegal advantage can be assessed as joint participation in these crimes. The current criminal law of Ukraine as well as criminal law doctrine have no objection in this. Only particular academic position, which covers limited interpretation of the legal concept of joint participation in a crime (ch. 2, Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine) can hinder such qualification.

Key words: *mediation, illegal advantage, providing illegal advantage, obtaining illegal advantage, aiding in a crime, joint participation in a crime.*

УДК 342.9:342.352

А.С. Політова

КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ

У статті досліджено сутність корупційної злочинності шляхом розгляду існуючих підходів до визначення поняття корупції та корупційних злочинів.

Проведено аналіз основних показників корупційної злочинності за 2012, 2013 та 2014 роки, а також визначено її причини й умови.

Зроблено висновок, що корупційна злочинність є результатом перетину системи криміногенних і антикриміногенних факторів, виявлення яких і дослідження питань їхньої взаємодії є необхідною передумовою наукового забезпечення діяльності у протидії корупції.

Ключові слова: *корупція, злочинність, корупційна злочинність, причини та умови злочинності, боротьба з корупцією.*

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття корупція набула світового розмаху й стала суттєвою перепорою розвитку міжнародних економічних зв'язків. Не винятком стала й Україна, яка вже протягом тривалого часу за даними міжнародної організації Transparency International знаходиться в числі країн з високим рівнем корупції.

Корупція в Україні проникла в усі сфери життєдіяльності суспільства й навіть створює загрозу національній безпеці держави. Ужиті заходи протидії їй проявляють поки що не дають відчутних результатів. Це обумовлюється низкою об'єктивних і суб'єктивних обставин, однією з яких до недавня вважалася відсутність антикорупційного законодавства України відповідно до міжнародних зобов'язань.

Разом з тим, як відзначає В. Ю. Мейтус, можна створювати програми, розробляти стратегії, приймати закони, і навіть створювати відомства з грізними та багатообіцяючими назвами й при цьому не зсунутися ні на крок у реальній дійсності [1, с. 251]. Це повною мірою стосується й протидії корупції в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протягом існування України як незалежної держави ознаки корупційної злочинності розглядалися в дисертаційних дослідженнях, які проводили О. Ю. Бусол, О. О. Дудоров, В. С. Лукомський, Є. В. Невмержицький, М. І. Мельник, О. В. Терещук, О. В. Шевченко та ін.

Значний внесок у вирішення питань протидії корупції також зробили Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. М. Гаращук, В. О. Глушков, І. М. Даньшин, А. П. Закалюк, В. С. Зеленецький, О. Г. Кальман, В. П. Корж, В. О. Навроцький, С. Г. Омельченко, І. В. Сервецький, І. К. Туркевич, М. І. Хавронюк та ін.

Однак поява нового антикорупційного законодавства, зміни, що відбуваються в суспільстві та високий рівень корупційної злочинності в Україні зумовлюють необхідність подальшої наукової розробки цієї проблематики.

Формування цілей. Метою цієї статті є дослідження основних та проблемних аспектів кримінологічної характеристики корупційної злочинності та визначенні дієвих механізмів боротьби з нею.

Виклад основного матеріалу. Злочинність – одна з найгостріших проблем суспільства. Згідно з результатами опитувань громадської думки, проведених в останні десятиліття, люди багатьох країн ставлять її за значимістю на друге-третє місце після проблем економічного характеру [2, с. 42].

Корупційна злочинність є складовою більш широкого суспільного явища – корупції. Як у вітчизняній, так і зарубіжній кримінологічній літературі широко вживаються такі терміни, як «корупційна злочинність», «злочини з ознаками корупції», «злочини у сфері службової діяльності». Для визначення поняття корупційної злочинності, на наш погляд, необхідно проаналізувати існуючі підходи до понять корупція та корупційні злочини, а також розглянути деякі міжнародні та національні правові акти, у яких визначено ці категорії.

У міжнародно-правових актах відсутній єдиний підхід до поняття корупції. Зокрема, Палермська конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, прийнята у 2000 році, характеризує корупцію так: 1) пропозиція чи надання, вимагання або прийняття якої-небудь неправомірної переваги, у тому числі такої, яка зроблена навмисно; 2) будь-яка неправомірно надана перевага включає в себе як матеріальну вигоду, так і переваги нематеріального характеру; 3) корупційні діяння можуть учинюватись як особисто, так і через посередників [3].

Міжамериканська конвенція проти корупції, яку прийнято 29 березня 2003 року на третій пленарній сесії Організації американських держав, визначила корупцію:

- як спробу отримання прямо або побічно урядовим чиновникам або особою, яка здійснює публічні функції, будь-яких предметів грошової вартості, а також іншої користі, такої, як подарунок, послуга, обіцянка, перевага для себе або іншої особи чи організації в обмін на будь-який акт або бездіяльність під час здійснення ним публічних функцій;

- як пропозицію або надання прямо чи побічно такої користі;

- будь-які акти чи бездіяльність під час виконання своїх обов'язків урядовим чиновником чи особою, котра здійснює публічні функції, з метою незаконного отримання прибутку для себе або третьої сторони;

- шахрайське використання або приховання майна, отриманого внаслідок скоєння одного з цих актів [4, с. 7-8].

У Цивільній конвенції про боротьбу з корупцією, ратифікованою Україною у 2005 році, корупцію визначено як «прямі чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання, які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи» [5].

Щодо національного законодавства, то відповідно до Закону України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції», корупція – використання особою, зазначеною в частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [6].

Неоднозначними є точки зору вчених щодо поняття корупції. Так, зокрема, П. Панченко, А. Н. Волобуєв, А. Гуров, О. Кожушко, Є. Темнов розглядають корупцію як суто протиправну діяльність, яка полягає в підкупі державних службовців і громадських діячів, хабарництві та зловживанні службовим становищем, розкраданні державного, колективного або приватного майна, нецільовому використанні бюджетних коштів, зайнятті чиновниками підприємницькою діяльністю, сприянні з корисливою метою комерційній діяльності певних осіб, наданні їм необґрунтованих переваг і пільг, призначенні на посади некомпетентних осіб тощо [7, с. 56].

Зарубіжні науковці вивчають явище корупції у вузькому галузевому розумінні, і суб'єктами корупційних діянь бачать привілейовану особу з обмеженим доступом до себе населення, яка своєю політичною діяльністю впливає на державні та суспільні відносини за допомогою використання наданої політичної влади. Так, наприклад, Дж. ла Паломбал характеризує це явище як будь-які дії чиновників, якщо останні відступають від своїх визначених законом обов'язків в обмін на особисті вигоди [8, с. 31]. Д. Бейлі під корупцією розуміє зловживання владою, використання її в особистих цілях, які не обов'язково повинні давати матеріальні вигоди [9, с. 15]. Д. Най визначає корупцію як поведінку, що відхиляється від офіційно визначених державою обов'язків під впливом приватних інтересів [10, с. 8].

Отже, виходячи з вищевикладеного, неоднозначність поглядів на поняття корупції призводить до нерозуміння її сутності. Тому можна погодитися з Д. Г. Забродою, який вважає, що безліч тлумачень поняття корупції, а також значна кількість її форм не дають змоги чітко розмежувати подібні за ознаками з цим явищем суспільно небезпечні прояви, а також призводять до «розмитості» розуміння корупції як об'єкта наукового дослідження [11, с. 271-279].

Відсутність єдиного підходу до поняття корупції викликає численні дискусії й щодо розуміння корупційного злочину. Навіть законодавець уживає різні поняття щодо його тлумачення. Так, у Законі України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції» уживаються такі терміни, як «корупційне правопорушення», «злочин у сфері службової діяльності». Але в Законі подано тлумачення лише корупційного правопорушення, під яким слід розуміти діяння, що містить ознаки корупції, учинене особою, зазначеною в частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [6].

Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII статтю 45 КК України було доповнено приміткою, у якій встановлено перелік злочинів, що відносяться до корупційних. Згідно з приміткою до ст. 45, корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх учинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу.

Неоднозначність тлумачення поняття корупційних злочинів викликає дискусії й у науковців. Так, наприклад, на думку В. М. Киричка, корупційним злочинам властиві водночас дві групи ознак: а) склад злочину, передбачений КК; б) ознаки корупційного правопорушення [12, с.14]. Подібними є й міркування В. М. Куца, який указує, що корупційним злочином є передбачене в Особливій частині Кримінального кодексу України суспільно

небезпечне діяння, яке містить ознаки корупції та корупційного правопорушення [13, с.35]. Аналогічну позицію займає й І. Мезенцева [14, с.76].

Різні точки зору вчених щодо визначень поняття корупції та корупційних злочинів призводить до різноманіття поняття корупційної злочинності. Наведемо деякі з них. Так, зокрема, на думку І. Мезенцевої, «поняття корупційної злочинності не варто ототожнювати із сукупністю корупційних злочинів, які передбачені Особливою частиною КК України. На основі загальнотеоретичних визначень злочинності поняття «корупційна злочинність» можна розглядати як історично мінливе, відносно масове, стійке, самодетермінуюче, соціально негативне явище, що становить систему корупційних злочинів» [14, с.76]. Подібної точки зору щодо розуміння корупційної злочинності дотримуються і М.І. Карпенко та В. В. Пашковський [15, с.76].

Згідно з позицією О. В. Шевченко корупційна злочинність являє собою сукупність умисних злочинів, що вчиняються особами шляхом використання наданих їм владних або службових повноважень, із корисливих мотивів та з метою незаконного отримання неправомірної вигоди матеріального або нематеріального характеру для себе чи третіх осіб або ж шляхом надання пропозицій таких вигод іншим особам із метою незаконного використання наданих їм владних або службових повноважень [16, с.188]. Авторі підручника «Проблеми протидії злочинності», під «корупційною злочинністю» («злочинами з ознаками корупції») розуміють сукупність умисних злочинів, які вчинюються службовою особою з корисливих мотивів, інших особистих інтересах третіх осіб з використанням влади або службового становища [17, с.195-196].

Проведений нами аналіз щодо визначення поняття «корупційної злочинності» дозволяє виділити такі риси, що властиві цьому виду злочинності, зокрема: по-перше, що це умисні злочини; по-друге, вони вчиняються службовими особами; по-третє, вчиняються з корисливих мотивів та з метою незаконного отримання неправомірної вигоди; по-четверте, вчиняються шляхом використанням влади або службового становища; по-п'яте, отримання для себе чи третіх осіб матеріальних або нематеріальних благ, а також надання пропозицій щодо отримання такої вигоди іншими особами. Виходячи з викладеного випливає, що до групи корупційних злочинів (або корупційної злочинності як кримінологічної категорії) відносяться різні види кримінально-правових діянь.

Відзначимо, що при визначенні корупційної злочинності необхідно визначення факторів за ступенем їх значущості, які впливають на злочинність, а також установити ступінь їх взаємозв'язку між собою та групами найбільш значущих інших явищ. Так, зокрема, причинний комплекс злочинів у сфері службової діяльності є системою взаємопов'язаних

криміногенних явищ і процесів об'єктивного та суб'єктивного характеру, що в поєднанні з іншими факторами прямо й опосередковано детермінують злочинність у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Виявлення, усунення, мінімізація та нейтралізація криміногенних факторів злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, що зумовлюють службову злочинність як явище та спричиняють її конкретні прояви, виступають головним напрямом запобігання їй [18, с. 445]. Вагомим здобутком є створення такого органу – Національного антикорупційного бюро України, яке є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесені до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Корупційна злочинність, як і злочинність загалом, характеризують такі показники, як її стан, структура, динаміка. М. І. Мельник указував, що з'ясування реального стану та тенденцій корупції в Україні можливе на підставі офіційних даних про вчинені корупційні правопорушення, осіб, які їх учинили, сфери поширення зазначених діянь тощо [19, с. 188].

Так, зокрема за період із 1 січня до 19 листопада 2012 року МВС України задокументовано 927 кримінальних справ за фактами хабарництва. За рік зафіксовано 380 фактів хабарництва, де сума хабара складала від 10 до 30 тис. грн. Удвічі менше – 156 разів – у справах фігурувала сума від 30 до 100 тис. грн. 109 фактів хабарництва зафіксовано на суму, що перевищує 100 тис. грн. Більше 100 тис. грн. вимагали в Чернівецькій області (25 фактів). На другому місці був Київ – 18 фактів. Популярний хабар у розмірі від 30 до 100 тис. грн. у Києві (19 фактів), а також Криму (16 фактів). Від 10 до 30 тис. грн. вимагають найчастіше в Києві (36), Луганській (32) та Дніпропетровській (29) областях. Рекордна сума хабара складала в 2012 р. 11 мільйонів доларів США. Найчастіше хабарників виявляють у системі освіти, земельних відносинах та охороні здоров'я [20].

Протягом 2013 року відповідно до статистичних даних МВС України було зареєстровано **2368** корупційних злочинів, зокрема: ч. 2 ст. 191 КК – 410, ст. 364 – 247, ст. 364¹ – 17, ст. 365 – 23, ст. 365² – 1, ст. 366 – 55, ст. 368 – 1072, ст. 368² – 2, ст. 368³ – 75, ст. 368⁴ – 12, ст. 369² – 80, ч. 2 ст. 410 – 37, ч. 1 ст. 423 – 17, інші корупційні – 320. Разом з тим, відповідно до Звіту про результати проведення заходів щодо запобігання й протидії корупції у 2013 році, підготовленої Міністерством юстиції України, до суду направлено **2345 кримінальних справ** з обвинувальним актом щодо корупційних злочинів. Загалом упродовж 2013 року за вчинення кримінальних корупційних правопорушень **засуджено 799 осіб**, у тому числі 74 – до позбавлення волі, 18 – до обмеження волі, 3 – до арешту, 1 – до виправних

робіт, 1 – до громадських робіт, 215 – до штрафу, до 3-х осіб застосовано позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю, а до 2-х осіб – службове обмеження для військовослужбовців.

Щодо 2014 року, то в цей рік було зареєстровано **2396** корупційних злочинів, зокрема: ч. 2 ст. 191 КК – 524, ст. 364 – 169, ст. 364¹ – 16, ст. 365 – 20, ст. 365² – 1, ст. 366 – 38, ст. 368 – 1038, ст. 368² – 1, ст. 368³ – 66, ст. 368⁴ – 13, ст. 369² – 122, ч. 2 ст. 410 – 24, інші корупційні – 364. Але відсоток закритих кримінальних проваджень по відношенню до облікованих за 2014 рік склав близько 75%. Крім того, великим залишається відсоток справ, у яких не прийнято рішення.

Таким чином, як показує аналіз статистичних даних корупційних злочинів, амплітуда коливань протягом 2012-2014 років незначна. Протягом аналізованого періоду абсолютний приріст корупційних злочинів залишається стабільним. Корупційна злочинність від загальної у 2012 році становила – 3,4%, 2013 – 2,4%, 2014 – 5,6%. У структурі корупційних злочинів найбільшого розповсюдження набули такі злочини, як: ст. 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» КК України – 1072, ч. 2 ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» – 410, ст. 364 «Зловживання владою або службовим становищем» – 247, ст. 369² «Зловживання впливом» – 80, ст. 368³ «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» – 75, ст. 366 «Службове підроблення» – 55, ч. 2 ст. 410 «Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем» – 37, інші корупційні – 320.

Разом з тим, отримати певне уявлення про стан, структуру та тенденції корупції, виходячи з офіційної статистики, усе ж таки неможливе. Адже кримінально-правова статистика у своїх показниках не відбиває дійсних обсягів цих злочинів через недосконалість їх статистичного обліку, високий рівень латентності, труднощі виявлення й низьку ефективність діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Тому, виходячи з офіційних статистичних даних щодо виявлення службових злочинів, більшість з яких законодавцем відносяться до корупційних злочинів, можна дійти висновку лише про активність діяльності органів прокуратури, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції в напрямі їх виявлення, а не про реальну кількість проведених заходів щодо її подолання.

Що ж стосується міжнародного рейтингу, то на офіційному сайті Transparency International Україна зазначено, що «за рік Україні вдалося заробити лише один додатковий бал за результатами світового Індексу сприйняття корупції СРІ 2015 року. На сьогодні індекс СРІ країни складає 27 балів зі 100 можливих, що лише на 1 бал більше, ніж минулого року. У всесвітньому рейтингу Україна посідає 130 місце зі 168 позицій. Здійснити невеличке зростання індексу Україні вдалося завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів та появі руху викривачів корупції. А от зволікання з реальним покаранням хабарників, а також збільшення корупційної складової у відносинах бізнесу та влади не дають Україні зробити рішучий крок уперед за показниками СРІ» [21].

Аналіз точок зору вчених щодо виділення причин та умов виникнення корупції, а також наукового підходу щодо визнання корупційної злочинності як злочинного прояву корупції, дозволяє вказати на наявність трьох груп причин та умов корупційної злочинності. Першу групу складають причини та умови виникнення й функціонування тіньової економіки. Ця група причин та умов є спільною для всіх видів злочинних проявів тіньової економіки. Другу групу складають причини та умови корупційної злочинності на загальносоціальному рівні. До третьої групи належать причини та умови корупційної злочинності на індивідуальному рівні – рівні конкретної посадової особи, ураховуючи її морально-етичні, культурні якості.

Тому можна погодитися з керівником Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю М.В. Гребенюком, що в сучасній Україні відсутня системна робота по боротьбі з корупцією – переважає, лише, репресивна робота. Це боротьба з корупціонерами, а не з корупцією як явищем. На думку експерта, сьогодні особливо гостро постає проблема недоліків українського законодавства. Звинувачують у корупційних діяннях переважно тих, хто бере. Ті ж хто дає, залишаються поза законодавчою увагою.

Висновки. Отже, проведений нами аналіз корупційної злочинності дозволяє дійти таких висновків:

1. Корупційна злочинність – результат перетину системи криміногенних та антикриміногенних факторів, виявлення яких, а також дослідження питань їхньої взаємодії є необхідною передумовою наукового забезпечення діяльності з протидії корупційній злочинності [22, с.121].

2. Відомості офіційної статистичної звітності не відображають справжнього рівня корупційної злочинності, оскільки в системно корумпованій країні правоохоронні органи так само вражені корупцією, як і інші сфери держави. Підтвердженням цього є співвідношення переданих до суду й закритих кримінальних проваджень.

3. Оскільки корупційним правопорушенням притаманний найвищий ступінь латентності, наявні статистичні дані є лише віддзеркаленням «бажання» реальних перетворень і підтверджують тезу про тотальну імітацію боротьби з корупцією. Тому наявність спеціалізованих антикорупційних органів та етичних стандартів державних службовців не є показовими чинниками запобігання вчиненню корупційних діянь. Існує пряма залежність між економічним рівнем розвитку держави та рівнем корупції в країні – чим вище такий рівень, тим менший рівень корупції. Кримінальна відповідальність за корупційні діяння є обов'язковим чинником протидії явищу для всіх країн. Частково дієвими є заходи профілактики. Залучення населення й громадських організацій до протидії корупційній злочинності та політична воля уряду для проведення відповідних реформ є важливими чинниками, які суттєво мінімізують корупцію.

Використані джерела:

1. Мейтус В.Ю. Коррупция. Экономический и информационный анализ. – К.: Норапринт, 2003. – 257 с.
2. Курс криминології : Загальна частина : підручник : У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. ; За заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
3. Мазур І. Корупція як інститут тіньової економіки / І. Мазур // Економіка і право. – 2005. – № 8. – С. 68-74.
4. Камлик М. І. Корупція в Україні / М.І. Камлик, Є. В. Невмержицький. – К. : Товариство «Знання», КОО, 1998. – 187 с.
5. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 16 березн. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2476-15>
6. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтн. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print1445539698072170>
7. Макухін О. О. Поняття корупції в Україні та ЄС: порівняльний аналіз, адміністративно-правовий аспект / О.О. Макухін // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». – Том 26 (65). – 2013. – № 2-1 (Ч. 2). – С. 55-61.
8. Мілер В. Звичасва корупція? Громадяни та уряд у посткомуністичній Європі / Вільям Мілер, Осє Гределанд, Тетяна Кошечкіна ; пер. Дмитро Склярєнко. – К. : Видавництво «К.І.С.», 2004. – 328 с.
9. Political corruption : a hand book / ed by A. J. Heldenheimer. – Oxford : Transaction, 1985. – P. 15.
10. Nye J. Corruption and political development: a cost-benefit analysis / J. Nye // American Political Science. – 1967. – № 12 (61). – P. 417.

11. Заброта Д.Г. Сучасні підходи до розуміння сутності корупції / Д. Г. Заброта // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – 2005. – № 3 (22). – С. 271-279.

12. Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію / В. М. Киричко. – Х. : Право, 2013. – 424 с.

13. Куц В. Поняття корупційних злочинів та їх види / В. Куц, Я. Триньова. // Вісник Національної академії прокуратури України: проблеми сьогодення, теорія, практика, життя академії. – 2012. – № 4. – С. 32-36.

14. Мезенцева І. Визначення предмета корупційних злочинів / І. Мезенцева // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 5(38). – С. 76-81.

15. Карпенко М. І. Сучасні ознаки корупційної злочинності та їх зміст / Карпенко М. І., Пашковський В. В. // Юридична наука. – 2013. – № 5. – С. 54-61.

16. Шевченко О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності : Дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О. В. Шевченко. – К. : НАВС, 2012. – 241 с.

17. Проблеми протидії злочинності : підручн. / [Кальман О. Г., Козьяков І. М., Куц В. В., Лизогуб Б. В., Мірошніченко С. С., Подільчак О. М., Толочко А. М., Туркот М. С.]; за ред. проф. О.Г. Кальмана. – Харків: Вид-во ТОВ фірма «Новасофт», 2010. – 352 с.

18. Моніторинговий кримінологічний аналіз злочинності в Україні (2009–2013 роки): моногр. / Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.О. Книженко, О.М. Литвак та ін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2014. – 484 с.

19. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: [монографія] / М.І. Мельник. – К. : Атіка, 2001. – 304 с.

20. В МВД рассказали о масштабах украинской коррупции // Подробно-сти. – 2013. – 10 мая. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/criminal/2013/05/10/904031.html>

21. Прес-реліз Україна : [Електронне видання]. – Режим доступу: http://ti-ukraine.org/CPI-2015/press_ukraine_CPI-2015

22. Бусол О. Корупційна злочинність та організована корупційна злочинність: поняття та проблеми співвідношення / О. Бусол // Юридичний вісник. – 2014. – № 5. – С. 121-126.

Политова А.С. Коррупционная преступность в Украине: состояние и тенденции

В статье исследована сущность коррупционной преступности путем рассмотрения существующих подходов к определению понятия коррупции и коррупционных преступлений.

Проведен анализ основных показателей коррупционной преступности за 2012, 2013 и 2014 годы, а также определены ее причины и условия.

Сделан вывод, что коррупционная преступность является результатом пересечения системы криминогенных и антикриминогенных факторов, выявление

которых и исследования вопросов их взаимодействия является необходимым условием научного обеспечения деятельности по противодействию коррупции.

Ключевые слова: *коррупция, преступность, коррупционная преступность, причины и условия преступности, борьба с коррупцией.*

Politova A.S. Corruption criminal activity in Ukraine: State and Trends

The essence of corruption criminal activity has been researched in the article. The analysis of existing approaches to the definition of corruption and corruption crimes has been done. International and national acts as for these categories are considered. General criteria and features put by a legislator as a basis of corruption crimes classification have been defined.

The author concludes that the definition of corruption crimes must be done considering the factors, affecting the crime, according to their importance, and to the extent of their relationship with each other and groups of most significant phenomena.

The basic components of criminological characteristics of corruption crime and their features have been identified in the article. Corruption offenses are characterized by such typical indicators as its status, structure and dynamics.

The level of corruption in Ukraine according to the results of International public organizations analysis has been noted.

The author analyzes the crime rates for 2012, 2013 and 2014 and concludes that the criminal and legal statistics does not reflect the actual amounts of these crimes, because of the imperfection of statistical records, high latency, the difficulty of detection and low effectiveness of the special authorized entities in combating corruption.

The analysis of causes and conditions of corruption crime has been done; their main features and the impact on the determination of criminal activity have been established; the influence of criminal factors on the level of corruption crime and some offenses has been determined.

It has been concluded that corruption crime is the result of criminal and noncriminal factors systems crossing. The detection and investigation of their interaction is a prerequisite condition for scientific support of activities in combating corruption.

Key words: *corruption, criminal activity, corruption crime, the causes and conditions of crime, combating corruption.*

УДК 343.9:343.35

Г.Л. Шведова

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті з'ясовано важливість дослідження проблеми протидії політичній корупції в Україні, визначено відповідну систему провідних заходів антикорупційної діяльності, яка має ґрунтуватися на принципах «політичної нейтральності» посадовців, їх професійності, інститутах політичної відповідальності, розвинутого парламентаризму, високому рівні політичної культури службовців.

Ключові слова: *політична корупція, протидія, антикорупційна діяльність, політична культура.*